

Kirjallinen kysymys biopolttonesteiden jakeluelvoitteen muuttamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskuntaan on tuotu hallituksen esitys laiksi biopolttoaineista ja bionesteistä annetun lain (jakeluelvoite) muuttamisesta (HE 70/2020) osana Uusiutuvan Energian Direktiivin (RED II) toimeenpanoa. Hallituksen esitys koskee biopolttoaineiden tuotannon ja raaka-aineiden kestävyysjärjestelmien saattamista yhteneviksi direktiivin kanssa. Samassa yhteydessä Työ- ja Elinkeinoministeriön toimeksiannosta konsulttiyhtiö AFRY Management Consulting on valmistanut raportin Jakeluelvoitteen laajentamisesta (VN/336/2020).

Nyt eduskunnan käsittelyssä olevassa hallituksen esityksessä otetaan kantaa kestävyyskriteereihin, mutta on äärimmäisen tärkeää nostaa direktiivin laajemman toimeenpanon kannalta keskeisiä ongelmakohtia. Hallitus on antanut ymmärtää, että jakeluelvoitteen osalta seuraava hallituksen esitys olisi tulossa Työ- ja Elinkeinoministeriöstä viikolla 3, tammikuussa 2021. RED II asettaa liikenteen osalta minimivelvoitteet biopolttoaineiden jakeluun saattamisesta. Direktiivin mukaan jakeluun toimitettavasta polttoaineesta 14% tulee olla biopolttoaineita ja 3,5% jäte- ja tähdepohjaisia ns. kehittyneitä biopolttoaineita vuonna 2030. Jäte- ja tähdepohjaisten biopolttoaineiden raaka-aineet on listattu direktiivin Liite IX a-osassa. Lisäksi direktiivissä rajataan käytettyjen paistorasvojen ja eläinrasvojen käyttö 1,7% kaikesta jakeluun menevästä biopolttoaineesta. Suomen jakeluelvoite kuitenkin velvoittaa jakelijat toimittamaan vuonna 2030 menevästä polttoaineesta 30% biopolttoainetta sekä 10% jäte- ja tähdepohjaisia biopolttoaineita.

Tällä hetkellä Suomessa jakeluun menevästä biopolttoaineesta liitteen IX b-osan eläin- ja käytetyt jäterasvat edustavat noin neljännestä. Tulemme siis tilanteeseen, jossa velvoite nousee jyrkästi direktiivin minimitason yläpuolelle ja käytettävissä oleva raaka-ainepohja kapenee. Direktiivin artikla 27 kohta 1b sallii kansallisen poikkeaman hakemisen, jos eläin- ja käytettyjä jäterasvoja aiotaan käyttää velvoitteen täyttämiseen. AFRY:n raportti myös nostaa esiin sähköllä tuotettujen ns. synteettisten polttoaineiden käytön. Talousvaliokunta on lausunut 2018 Jakeluelvoitteen aiemman päivityksen yhteydessä, että hallituksen tulisi sisällyttää synteettiset polttoaineet jakeluelvoitteen piiriin.

Synteettisten polttoaineiden kehittyvät ja potentiaali merkittävä. LUT-Yliopiston tutkimusjohtaja Petteri Laaksosen mukaan synteettisiä polttoaineita voitaisiin valmistaa kilpailukykyiseen hintaan jo nyt, jos hiilidioksidi ja vety napattaisiinkin talteen tehtaiden ylijäämäkaasuista. Esimerkiksi sellun tuotannossa vapautuu valtava määrä hiilidioksidia, joka on peräisin puusta ja se voitaisiin napata talteen savupiipun päästä. Laaksosen mukaan kaikkien sellutehdaiden hiilidioksidista saisi kaikki Suomen liikennepolttoaineet hiilidioksidineutraalilla tavalla. Lisäksi St1 valmistaa metanointiteknologian avulla vedystä ja hiilidioksidista biometaania Vantaan biojalostamolla, jossa myös tuotetaan leipomojätteistä etanolia liikenteen polttonesteeksi.

Tällä hetkellä kaikille biopolttoaineiden raaka-aineille tulee saada hyväksyttävä kestävyysjärjestelmä, jonka hyväksynnästä vastaa Energiavirasto. Kuten edellä on kuvattu, on nykyinen raaka-ainepohja jäte- ja tähdepohjaisille raaka-aineille hyvin suppea ja mahdollinen eläin- ja jäterasvojen käytön katto aiheuttaa suurempaa pulaa raaka-aineista. Energiavirastolta on kuitenkin mahdollista hakea hyväksyntää uusille raaka-aineille, mikäli ne täyttävät kestävyyskriteerit. Tällä hetkellä hyväksyntää voivat hakea ainoastaan Jakeluvaihto- ja Kestävyyslain mukaiset toiminnanharjoittajat. Tämä rajaa hakumahdollisuuden ainoastaan polttoaineenjakeleijoihin ja -tuottajiin. Käytännössä tämä tarkoittaa, että maa- tai metsätalousyrittäjä, joka onnistuu oman tuotantonsa sivuvirtana tuottamaan potentiaalisesti biopolttoaineeksi raaka-aineeksi kelpavaa biomassaa, ei voi hakea hyväksyntää raaka-aineelle, koska hän ei ole virallinen toiminnanharjoittaja. Tulevaisuudessa sektori-integraation ja kiertotalouden näkökulmasta olisi äärimmäisen tärkeää saada mahdollisimman suuri osa käytetyistä raaka-aineista kiertämään ja tehostaa jäte- ja tähdevirtojen hyötykäyttöä.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Voidaanko RED II Artiklan 27 (1b) mukaista kansallista poikkeamaa hakea Liitteen IX B-osan raaka-aineiden suuremmalle käytölle Suomessa saavuttaaksemme ilmasto- ja päästövähennystavoitteemme?

Aikooko hallitus sisällyttää synteettiset polttoaineet jakeluvaihto- ja kierrätyspiiriin ja millä aikataululla?

Onko mahdollista uudelleen harkita Kestävyyslain ja Jakelovelvoitteen toiminnanharjoittaja-käsitteen laajentamista?

Helsingissä 14.9.2020

Heikki Vestman [kok.]